



Overtrædelser hos økologiske jordbrugsbedrifter efter kontrol i 2013

Det overordnede formål med økologikontrollen er at sikre forbrugernes tillid til økologiske produkter. Alle autoriserede økologiske jordbrugsbedrifter får hvert år mindst ét kontrolbesøg af NaturErhvervstyrelsens økologikontrollører. Kontrollen er med til at garantere forbrugere og andre aftagere af økologiske produkter, at økologireglerne overholdes. Økologikontrollen har stor betydning for økologiens troværdighed og bidrager til en fair konkurrence på markedet for økologiske produkter.

Der er i perioden 1. januar 2013 til 31. december 2013 gennemført 2.707 økologikontroller fordelt på 2.510 økologiske bedrifter¹. Heraf var 2.402 årlige anmeldte kontroller, 112 var anmeldte kontroller af nyansøgere og 193 var uanmeldte stikprøvekontroller.

Datagrundlaget for følgende overtrædelsesstatistik er registreringer foretaget af NaturErhvervstyrelsen i forbindelse med kontrol gennemført i 2013 og den efterfølgende sagsbehandling.

Ny registrering af overtrædelser indført i 2013

NaturErhvervstyrelsen anvender statistikken til at skabe overblik over, hvilke overtrædelser der hyppigst forekommer, så vi kan tilpasse vejledning om økologireglerne efter behovet. Samtidig anvender vi statistikken til at forbedre og målrette kontrolindsatsen, idet den indgår i risikovurderingen, der ligger til grund for efterfølgende års stikprøvekontrol.

Fra 1. januar 2013 blev registreringen af overtrædelser mere detaljeret i forhold til registreringen i tidligere kontrolår. De kontrollerede forhold er nu udspecificeret under en række overordnede kategorier; Tværgående, Planteavl, Kvæg, Svin, Får og geder, Fjerkræ, Levekyllinger, Heste, Hjorte og Bier.

I afrapporteringen af 2013-kontrollen gives derfor et mere detaljeret indblik i de konstaterede overtrædelser, set i forhold til tidligere års afrapporteringer. Et eksempel er det tidligere kontrolpunkt "Staldforhold – dyrevelfærd", som nu er opdelt i en række underkategorier under hver husdyrart, herunder fx " Utilstrækkelig adgang til bekvem liggeplads af tilstrækkelig størrelse med tilstrækkelig tør strøelse" eller " Utilstrækkelig adgang til frisk drikkevand".

Overtrædelser af økologireglerne i 2013

Der blev ved kontrol af økologiske bedrifter i 2013 konstateret overtrædelser af økologireglerne på 302 jordbrugsbedrifter. Det svarer til 12 % af de kontrollerede jordbrugsbedrifter.

¹ Ved udgangen af kontrolåret 2013 var der 2.589 økologiske jordbrugsbedrifter. Da der i løbet af et kontrolår vil være en tilgang af nye økologer og et frafald af økologer der ophører, vil antallet af bedrifter der har fået økologikontrol vil aldrig stemme overens med antallet af økologer ved udgangen af et kontrolår.

Der blev i alt konstateret 529 overtrædelser af økologireglerne fordelt på 133 forskellige kontrollerede forhold. De hyppigst forekommende overtrædelser i 2013 ses i tabel 1, mens en fuld oversigt over konstaterede overtrædelser i 2013 findes i tabel 4 sidst i dokumentet.

Overtrædelser af økologireglerne i 2013 var i høj grad relateret til staldforhold og dyrevelfærd, manglende bilag og logbogsføring, samt manglende adgang til græsning for kvæg.

Tabel 1 De 20 hyppigst konstaterede overtrædelser på økologiske jordbrugsbedrifter i kontrolåret 2013

Kontrollerede forhold	Kontrolåret 2013
Utilstrækkelig adgang til bekvem liggeplads af tilstrækkelig størrelse med tilstrækkelig tør strøelse (kvæg)	31
Kalve over 1 uge gamle er opstaldet i enkeltboks (kvæg)	20
Ikke tilstrækkelig adgang til græsning (kvæg)	19
Manglende eller utilstrækkeligt bilag/regnskab (tværgående)	18
Utilstrækkelig adgang til frisk drikkevand (kvæg)	18
Utilstrækkelig dokumentation for afgivelse eller modtagelse af kvælstof (tværgående)	15
Strømførende tråde m.v. i stald (kvæg)	15
Dyr og/eller produkter fra husdyrproduktionen er solgt med forkert status (tværgående)	14
Manglende genomlægning efter start på 4. behandling (kvæg)	14
Manglende eller mangelfuld årlig indberetning (tværgående)	13
Manglende anmeldelse/ansøgning ved brug af ikke-økologisk materiale (planteavl)	13
Manglende tilladelse til anvendelse af ikke-økologiske frø mv. (planteavl)	13
Medicinlogbog (tværgående)	12
Manglende/ufuldstændig husdyrlogbog (tværgående)	10
Manglende dyrlæge/behandling (kvæg)	9
For små sengebåse (kvæg)	9
Utilstrækkeligt ly og læ i vinterperioden for udegående dyr (kvæg)	8
Der er indsat dyr med specifikke sygdomme eller sundhedsproblemer (kvæg)	8
Der er fodret med ikke-økologisk ikke-tilladt foder af landbrugsoprindelse (kvæg)	7
Kalves suttebehov er ikke opfyldt (kvæg)	7
Total overtrædelser i top 20	273
Overtrædelser i alt	529
Antal bedrifter med overtrædelser (% af de kontrollerede bedrifter)	302 (12 %)
Antal kontrollerede økologiske bedrifter	2.510

Stikprøvekontrollen i 2013 havde særligt fokus på afgræsning og dyrevelfærd, hvilket afspejles i de overtrædelsespunkter, der ses i tabel 1. For overtrædelsespunkterne vedrørende utilstrækkelig adgang til græsning, manglende adgang til drikkevand og opstaldning af kalve over 1 uge gamle i enkeltboks, blev ca. 60 % af overtrædelserne konstateret i forbindelse med stikprøvekontrol. Ud af de 36 overtrædelser vedrørende manglende strøelse, blev 45 % konstateret i forbindelse med stikprøvekontrol.

Udvikling i overtrædelser

I 2013 blev der konstateret overtrædelser af økologireglerne ved 12,0 % af de kontrollerede bedrifter (Tabel 1).

Til sammenligning blev der i 2012 konstateret overtrædelser af økologireglerne hos 167 bedrifter, svarende til 10,5 %² af de kontrollerede bedrifter (Tabel 2). Kontrolperioden for 2012 var dog kun på 10 måneder, og ikke alle bedrifter blev derfor kontrolleret i kontrolåret 2012. Antallet af overtrædelser i kontrolåret 2012 kan derfor ikke umiddelbart sammenlignes med antallet i kontrolåret 2013. Ses der mere rimeligt tilbage på kontrolårene 2010 og 2011, hvor der blev konstateret overtrædelser hos hhv. 10,7 % og 10,5 % af de kontrollerede bedrifter, er der sket en let stigning i andelen af kontrollerede bedrifter, der har overtrådt økologi-reglerne.

Den nye detaljeringsgrad af kontrolpunkter, som er indført i 2013, gør det vanskeligt at sammenligne forekomsten af specifikke overtrædelser og det totale antal overtrædelser konstateret i 2013 (Tabel 1) med forekomsten i tidligere kontrolår (Tabel 2). At der i 2013 blev konstateret i alt 565 overtrædelser, er derfor ikke nødvendigvis udtryk for, at der bliver overtrådt flere regler på bedrifterne. Det er nok snarere et udtryk for, at overtrædelsespunkter, der frem til 2012 var mere generelle, nu er udspecificeret til flere underpunkter og derfor medfører flere overtrædelser.

² Andel er højere i tabel 2 end angivet i statistikken fra 2012, hvor det fremgik, at kun 9,4 % af bedrifterne havde overtrædelser. Dette skyldes dels, at få sager ikke var afgjort på det tidspunkt, hvor statistikken blev lavet, og dels IT relaterede problemer, som nu er løst.

Tabel 2 De hyppigst konstaterede overtrædelser på økologiske jordbrugsbedrifter, total antal overtrædelser og antal bedrifter med overtrædelser i kontrolårene 2010, 2011 og 2012

Kontrollerede forhold (antal overtrædelser)	Kontrolår		
	2010 1/3 2010 – 28/2 2011	2011 1/3 2011 – 29/2 2012	2012* 1/3 2012 – 31/12 2012
Staldforhold – dyrevelfærd	74	62	33
Manglende bilag	26	34	21
Regler for anvendelse af ikke-økologisk foder ej overholdt	16	12	19
Afgræsningsforhold malkekvæg	8	5	18
Ikke tilladte stoffer i foder	16	14	15
Udeforhold	13	24	15
Regler for medicinanvendelse ej overholdt	17	21	15
Ikke-økologisk udsæd mv.	26	21	12
Indkøb af ikke-økologiske dyr	7	13	11
Markedsføring	24	18	10
Staldforhold – andet	18	25	10
Opbevaring af ikke tilladte hjælpestoffer	25	17	10
Antal bedrifter med overtrædelser (% af de kontrollerede bedrifter)	266 (10,7 %)	274 (10,8 %)	188 (10,5 %)*
Antal kontrollerede økologiske bedrifter	2.493	2.533	1.783

*Kontrolåret 2012 var kun på 10 måneder, og kan derfor ikke umiddelbart sammenlignes til kontrolårene 2010 og 2011. Andel bedrifter med overtrædelser er højere end angivet i statistikken fra 2012, hvor det fremgik, at kun 9,4 % af bedrifterne havde overtrædelser. Dette skyldes dels, at få sager ikke var afgjort på det tidspunkt, hvor statistikken blev lavet, og dels IT relaterede problemer, som nu er løst.

Sanktionering

Typer og antal sanktioner efter kontrol af økologiske bedrifter i 2013 ses i tabel 3.

De fleste af overtrædelserne har været af mindre alvorlig karakter, hvor NaturErhvervstyrelsen alene har indskærpet overfor producenten, at økologi-reglerne skal overholdes. Det drejer sig om 226 indskærpelser ud af de i alt 318 afsluttede kontrolsager, svarende til 70 % af kontrollerne.

Herudover har NaturErhvervstyrelsen givet 52 administrative bøder i størrelsesordenen 1.000 – 5.000 kr., og 6 bedrifter er meldt til politiet for overtrædelse af reglerne. Endvidere er der givet 39 påbud om at bringe forhold i overensstemmelse med reglerne eller om at genomlægge dyr eller marker.

Sanktion i form af en administrativ bøde anvendes fx, hvis den enkelte overtrædelse er af grovere karakter. Det kan fx være manglende behandling af syge dyr. Men der kan også gives bøder, hvis der på den enkelte bedrift er overtrædelse af flere forskellige regler, eller hvis reglerne gentagne gange overtrædes.

Overtrædelse af reglerne kan, udover at udløse en sanktion som fx en bøde, også betyde, at et produkt nedklassificeres og ikke kan sælges som økologisk, eller at et dyr eller et areal skal gennem en ny omlægningsperiode for igen at blive økologisk.

Tabel 3 Afgørelser efter kontrol af økologiske bedrifter i 2010 til 2013

Afgørelse/sanktion	Kontrolår			
	2010	2011	2012*	2013
Indskærpelse	224	220	147	226
Bøde	42	43	26	52
Politianmeldelse	3	4	3	6
Økologiautorisation trukket tilbage	1	1	0	1
Påbud eller forbud	43	30	31	39

*Kontrolåret 2012 var kun på 10 måneder, og kan derfor ikke umiddelbart sammenlignes til kontrolårene 2010, 2011 og 2013

Overblik over kontrolåret 2013

- Der er i perioden 1. januar 2013 til 31. december 2013 gennemført 2.707 økologikontroller fordelt på 2.510 økologiske bedrifter. Heraf var 2.402 årlige kontroller, 112 var kontrol af nyansøgere og 193 var stikprøve-kontroller.
- Der blev konstateret i alt 529 overtrædelser af økologireglerne fordelt på 302 bedrifter. Det svarer til 12 % af de kontrollerede bedrifter. Andelen af bedrifter med overtrædelser er steget svagt i forhold til de forrige kontrolår.
- Registreringen af overtrædelser er blevet mere detaljeret i forhold til registreringen i tidligere kontrolår, og udspecificeres nu under en række overordnede kategorier; Tværgående, Planteavl, Kvæg, Svin, Får og geder, Fjerkræ, Levekylinger, Heste, Hjorte og Bier.
- Overtrædelser drejede sig især om staldforhold og dyrevelfærd, manglende bilag og logbogsføring, samt manglende adgang til græsning for kvæg.

Oversigt over alle overtrædelser af økologireglerne i 2013

Kontrollerede forhold	Overtrædelser	Omlægning af dyr eller mark	Udsættelse af dyr	Øvrigt*
Tværgående				
Manglende omlægning, indberetning og anmeldelse	2			
Hele bedriften er ikke under omlægning eller planlagt omlagt	2			
Manglende eller mangelfuld årlig indberetning	13			2
Manglende meddelelse til NaturErhvervstyrelsen af væsentlige ændringer	1			
Der mangler meddelelse af væsentlige ændringer	3			
Ændring af omlægningstidspunktet	2			
Leje/udlejning af bygninger	2			
Økologiske dyr opstaldet på en anden bedrift	1			
Økologiske produkter i bygninger lejet hos ikke-økolog	1			
Tilgang af arealer	4			
Etablering eller ophør af et økologisk husdyrhold	4			
Afgrøder/udsæd solgt med forkert status	6			
Dyr og/eller produkter fra husdyrproduktionen er solgt med forkert status	14			
Salg fra bedrift tilmeldt reduceret kontrol	1			
Utilstrækkelig mærkning af økologiske produkter	1			
Utilstrækkelig mærkning af omlægningsafgrøder eller omlægningsfoder	1			
Manglende eller utilstrækkeligt bilag/regnskab	18			
Manglende erklæring for GMO-frihed	3			
Utilstrækkelig dokumentation for afgivelse eller modtagelse af kvælstof	15			
Manglende dokumentation for afgræsning med ikke-økologiske dyr	1			
Planteløgbog	3			
Manglende/ufuldstændig husdyrlogbog	10			
Medicinlogbog	12			
Manglende oplysninger om brug af veterinærmedicin	2			
Manglende/ufuldstændig foderoversigt/foderplan	3			
Manglende/ufuldstændig besætningsliste	1			
Der opbevares ikke-tilladte produkter mv. til plante- og husdyrproduktion	3	1		
Veterinære lægemidler opbevares på bedriften efter endt behandling	6			1
Manglende skel til ikke-økologisk mark	1			
Adskillelse er ikke i orden for produkter	1			

Kontrollerede forhold	Overtrædelser	Omlægning af dyr eller mark	Udsættelse af dyr	Øvrigt*
Påbud er ikke efterkommet	1			
Utilstrækkelig bistand i forbindelse med kontrol	1			
Utilstrækkelig adgang i forbindelse med kontrol	1			
Anden overtrædelse	2			
Afgræsning med ikke-økologiske dyr i mere end 180 dage	2			
Manglende identifikation af økologiske dyr	1			
Planteavl				
Reglerne om parallelavl overholdes ikke	5			
Manglende anmeldelse/ansøgning ved brug af ikke-økologisk materiale	13			
Manglende tilladelse til at anvende ikke-økologiske frø mv.	13			
Juletræer og pyntegrønt	1			1
Gødning	1			
Anvendt mere end 70 kg total-N ikke-økologisk gødning per ha uden tilstrækkelig dokumentation for særlige dyrkningstiltag	5			
Overskridelse af tilladt total mængde husdyrgødning	1			
Anvendt ikke tilladt ikke-økologisk gødning eller jordforbedringsmiddel	1			1
Anvendelse af plantebeskyttelsesmidler på produktionsarealer	3	2		1
Vinddrift af plantebeskyttelsesmidler fra naboareal / nabosprøjtning	6	8		
Brug af bejdset udsæd	2	1		
Anden overtrædelse	2			
Kvæg				
Reproduktion og avlsmetoder	1			
Der er indsat dyr med specifikke sygdomme eller sundhedsproblemer	8		1	
Der er indsat flere ikke-økologiske dyr end tilladt	2			1
Der er indsat ikke-økologiske dyr, der har født	4		2	
Der er fodret med ikke-økologisk ikke-tilladt foder af landbrugsoprindelse	7			1
Dyr i dårlig foderstand / uegnet foder	3			
Dyrene er fodret med mere end 20 % 1. års omlægningsfoder fra egen bedrift	2			
Der er fodret med mindre end 60 % grovfoder	3			
Forbuddet mod GMO i foder overholdes ikke	2			1
Foder indeholder ikke-tilladte ingredienser og tilsætningsstoffer	4			
Utilstrækkelig adgang til frisk drikkevand	18			1

Kontrollerede forhold	Overtrædelser	Omlægning af dyr eller mark	Udsættelse af dyr	Øvrigt*
Ikke let adgang til foderplads	5			2
Anvendte hormoner	5			
Manglende overholdelse af tilbageholdelsestiden efter sidste behandling	5			
Veterinære lægemidler - anvendt forebyggende	1			
Veterinære lægemidler - dyrlægen har ikke udskrevet recept til specifikke enkelt dyr/identificerede flokke af dyr	1			
Veterinære lægemidler - dyrlægen har ikke stillet en diagnose/selvmedicinering	1			
Manglende genoplægning efter start på 4. behandling	14			
Manglende dyrlæge/behandling	9			
Dyr ikke i bedring indenfor en rimelig periode efter endt behandling	5			
Manglende indsættelse i sygeboks / for mange dyr i sygeboks	6			
Utilstrækkelig hensyntagen til enkelt dyr	2			
Ikke tilstrækkelig adgang til græsning	19	6		
Utilstrækkeligt græsdække på græsningsareal	2			
Utilstrækkelig ly og læ i vinterperioden for udegående dyr	8			
Strømførende tråde m.v. i stald	15			
For små sengebåse	9			2
Inventar som dyrene kan komme til skade på	5			
Opstaldning under uhygiejniske forhold	1			
Tøjring af dyr - både på græs og i stald	4			
Overtrædelse af betingelser for tilladelse til opbinding af kvæg	1			
Krav til slutfedning på stald er ikke overholdt	2			
Arealkravene er ikke overholdt	2			
Krav til løbegårde til tyre over 1 år er ikke overholdt	1			
Opstaldning indendørs med mere end 50 pct. spaltegulv	2			1
Utilstrækkelig adgang til bekvem liggeplads af tilstrækkelig størrelse med tilstrækkelig tør strøelse	31			1
Staldbygning yder ikke tilstrækkelig beskyttelse i vinterperioden og vinterliggende vejr	3			
Utilstrækkeligt antal sengebåse	5			2
Forhold omkring kælvning overholdes ikke	3			
Kalves suttebehov er ikke opfyldt	7			
Kalve over 1 uge gamle er opstaldet i enkeltboks	20	7		
Kalve opstaldet uden se- og rørekontakt	6	1		

Kontrollerede forhold	Overtrædelser	Omlægning af dyr eller mark	Udsættelse af dyr	Øvrigt*
Kalve i for små bokse	1			
Anden overtrædelse	2			
Krav til kvæg i bindestald ikke opfyldt	1			
Svin				
Der er indsat flere ikke-økologiske dyr end tilladt	2			1
Der er fodret med ikke-økologisk ikke-tilladt foder af landbrugsoprindelse	1			1
Svin har ikke tilstrækkelig adgang til grovfoder eller rodemateriale	2			
Manglende dyrlæge/behandling	2			
Manglende indsættelse i sygesti / for mange dyr i sygesti	2			
Utilstrækkelig hensyntagen til enkeltdyr	1			
Tilladte indgreb udført uden brug af bedøvelse/smertestillende midler	1			
Svin har ikke adgang til temperaturregulering	5			1
Strømførende tråde m.v. i stald	1			
Arealkravene er ikke overholdt	2			
Utilstrækkelig adgang til bekvem liggeplads af tilstrækkelig størrelse med tilstrækkelig tør strøelse	1			
Staldbygning/hytte yder ikke tilstrækkelig beskyttelse i vinterperioden og vinterlignende vejr	1			
Manglende adgang til løbegård i vinterhalvåret	3			1
Anden overtrædelse	1			
Får og geder				
Der er indsat ikke-økologiske dyr, der har født	2		1	
Der er fodret med ikke-økologisk ikke-tilladt foder af landbrugsoprindelse	2			
Utilstrækkelig adgang til frisk drikkevand	1			
Inventar som dyrene kan komme til skade på	1			
Fjerkræ				
Der er indsat ikke-økologisk fjerkræ, der er over 3 dage gamle	2			
Ikke daglig adgang til grovfoder	1			
Utilstrækkelig adgang til frisk drikkevand	1			
Ikke let adgang til foderplads	1			
Afstand til nærmeste indgangshul er for stor	1			1
Udendørsarealet er ikke tilstrækkeligt stort	1			1
Fjerkræ: Tomgangsperiode på udeareal overholdes ikke	1			1
Manglende adgang til udeareal	1			
Ikke tilstrækkelig vegetation, flyverskjul,	2			

Kontrollerede forhold	Overtrædelser	Omlægning af dyr eller mark	Udsættelse af dyr	Øvrigt*
skygge, ly og læ m.m.				
Strømførende tråde m.v. i stald	1			
For meget kunstigt lys	1			
Arealkravene er ikke overholdt	1			
For få ind- og udgangshuller	1			1
Flokstørrelsen er for stor	3			2
Utilstrækkeligt sandbadeareal/støvbadningsareal/strøelse	2			
Ikke tilfredsstillende velfærd på grund af for høj dødelighed	2			1
Ikke tilfredsstillende velfærd på grund af for mange let pillede fugle	3			1
Ikke tilfredsstillende velfærd på grund af for mange meget pillede fugle	2			
Levekyllinger				
For få ind- og udgangshuller	1			0
Heste				
Der er fodret med ikke-økologisk ikke-tilladt foder af landbrugsoprindelse	1			
Utilstrækkeligt ly og læ i vinterperioden for udegående dyr	2			
Total	529	24	4	30

*Omfatter påbud om handlingsplan for fjerkræ, nedklassificering af produkter, påbud om adskillelse af produktion/produkter eller andet.